

Zöld Program

DÖK szerepe a környezetvédelemben

I. Törvényi háttér

- Az Alkotmány környezetvédelemmel, oktatással, neveléssel és az egészséges környezethez való joggal kapcsolatos paragrafusai
- Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól), mely leszögezi, hogy cél az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása. Legfontosabb alapelvek: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”.

A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentuma a Nemzeti Alaptanterv és a Nemzeti Környezetvédelmi Program.

A Természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak.

Hulladékgazdálkodási törvény (2012. évi CLXXXV. törvény) mely a környezet és az emberi egészség védelme, a környezetterhelés mérséklése, a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás, az erőforrás-felhasználás hatásainak csökkentése, hatékonyságának javítása, továbbá a hulladékképződés, illetve a képződő hulladék káros hatásainak megelőzése, mennyiségének és veszélyességének csökkentése érdekében jött létre. Ezen felül a használt termékek újra hasznosítása a fogyasztási láncban szereplő anyagok termelési-fogyasztási körforgásban tartása, valamint a hulladék minél nagyobb arányú anyagában történő hasznosítása, és a nem hasznosuló, vissza nem forgatható hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása is kiemelt szerepet játszik a magyarországi hulladékgazdálkodás jövőjében.

Az ENSZ 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Azaz a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésre, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértéke

II. Pedagógiai alapelveink:

- Az ember, a természet és viszonyuk minél teljesebb megismertetése: tiszteletükre, szeretetükre, megbecsülésükre való nevelés
- Érzelmi és fizikai biztonságot nyújtó környezet kialakítása.
- Érzelmi nevelés
- Egészséges életmód igényének kialakítása.
- Figyelmes, inger- és élmény gazdag, feladatokkal teli mindennapok megteremtése.
- Esélyegyenlőség biztosítása
- A játék elsődleges szerepe a gyermekek, fiatalok nevelésében.
- Változatos tájékozódási, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Egyéni érdeklődés, alkotói képességek kibontakoztatása,
- Család, iskola, közösségek együttműködésének kialakítása a környezeti nevelésben.

III. A DÖK Zöld programjának megvalósítási feltételei

1) Iskolai háttér:

- a tevékenységek megvalósításához nyújtott segítség
- hirdető felületek (osztályban faliújság, rádió, honlap, porta...)
- támogató, segítő pedagógus
- osztályokban a természettudományos tantárgyak, ismeretek megerősítése
- osztályfőnökök támogató szerepe
- a folyosókon, udvaron, ebédlőben szelektív hulladékgyűjtők kihelyezése
- a faliújságokon, illetve az ajtókon elhelyezett figyelemfelkeltő táblák (energiatakarékos használat például a villamos energia esetében)
- megfelelő zöld terület biztosítása az udvaron
- napelemes lehetőségek kihasználása
- geotermikus energiák használata
- tanösvény kialakítás

2) **DÖK programok**

- szelektív hulladék gyűjtésének megszervezése (papír, műanyag palackok, egyéb begyűjthető környezetet terhelő anyagok...)
- a folyosókon elhelyezett szelektív gyűjtők folyamatos használatának előnyeit hangsúlyozó DÖK hirdetések különböző iskolai területeken
- benevezés különböző, városban meghirdetett környezetvédelmi versenyekbe
- folyamatos szárazelem gyűjtés
- az iskolai étkeztetés során műanyag poharak, tárolók környezetterhelésének csökkentése érdekében az osztályokban elhelyezett segítő plakátok
- a zöld környezet gondozása, kert gondozása, hétvégi akciók, a szülők meghívása, családi programok, közösség építő tevékenység is egyben
- az iskolában a bejövő kisdíákok segítése a környezeti kultúrában, ennek támogatása, ahol cserkészlet is működik, közös programok, kirándulások szervezése, erdők védelme
- kisebb diákoknak életkornak megfelelő előadások szervezése
- tantermek havi értékelése, környezetvédelmi szempontok szerint is
- hogyan éljünk az iskolában, hogy a környezeti terhelések csökkenjenek, beszélgetések, ezek rögzítése a DÖK programjában, nyilvánosságra hozása az iskola tanulói számára
- az éves tevékenységek értékelése
- jutalmazási lehetőségek kidolgozása
- hirdetési lehetőségek: iskolai DÖK nap, gyűlések, rádió, honlap, porta
- egy ÖKO-falu meglátogatása, Gömörszőlős, ahová az éves tevékenységekben legtöbbet vállaló diákok mennek el

IV. A diákokat ért hatások a DÖK programok során

1. Érzelmi területen

Fontos, hogy a gyermekek érdeklődve figyeljék a DÖK programjait és ott aktívan kapcsolódjanak ezekhez a tevékenységekhez, érezzék magukat jól. Ekkor nagyobb a befogadó készség, hiszen a gyermekek veleszületett kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése révén ez is elérhető. Megfelelő kapcsolat kialakítása (érdeklődés fenntartása, sikerélmény,

kommunikáció). Együttjátás, összetartozás, segítségnyújtás, önzetlenség, szabályok, szokásrend kialakítása – utánnással is a kisebbek esetében.

2. Értelmi területen

Korosztálynak megfelelő információk átadása, megfelelő formában (szöveg, kép, tárgy, érzékeltetés, faliújság, iskolai rádió). Olyan élmények, érzelmi hatások kiváltása, közvetítése, amelyek megerősítik a cselekvésen keresztül szerzett ismereteket, az iskolai szelektív gyűjtések során.

A programok jó lehetőségeket nyújtanak arra, hogy a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a hulladékokkal kapcsolatos ismereteket, a feldolgozási technikákat, a környezet iránt érzékenyebbé válhatnak. Magyarázatkeresésre, elgondolkodtatásra indítjuk őket, fedezzék fel a világot, éljék át a cselekvési élmény örömét. A pozitív megerősítés hatására öntudata erősödik, személyisége fejlődik, hiszen a gyermek tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot.

Az érzelmi többlet fokozza az értelmi fogékonyságot. A közös tevékenységek, a beszélgetések során ráérez az együttgondolkodás öröme, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása.

Fontos a környezet mintája, a felnőttek cselekvései, a kortársak, nagyobb diákok példája, a motivációs helyzetek, a gyereket cselekvésre készítik. A tevékenykedtető, mozgásfejlesztő, szemléltető környezeti hatások az aktív cselekedtetéssel fejlesztik az értelmi képességet is.

A DÖK programjai hatással vannak a diákok iskolán kívüli környezettel kapcsolatos pozitív cselekvésekre is.

3. Erkölcsi nevelés területén

A legfontosabb cél: „figyelj oda, ismerd, tudd, tedd” – önként és mutass példát másoknak is. Fontos, hogy a pozitív szokáselemek tükröződjenek a cselekedetekben és minél több tapasztalatot szerezzenek arról a természeti, társadalmi környezetről, amelyben élnek. A Nemzeti Alaptanterv szerint is követelmény a természetszeretet, természetvédelem; a tisztaság, szépség igényének kialakítása, az összefüggések felfedezése, megtapasztalása. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére, környezetünk védelmére igen sok

területen van lehetőség, de a kortársak által szervezett programok tehetik ezt akár teljessé, példát mutatva hogyan lehet pozitív viselkedéssel hozzájárulni a környezet megóvásához. Munka jellegű tevékenységekkel, olyan készségek, tulajdonságok alakulnak ki, amelyek pozitívan befolyásolhatják a gyermekek környezethez való viszonyát; közösségi kapcsolatait, kötelességeinek teljesítését. Pl. szelektív hulladékgyűjtés, kerti munka, rendcsinálás, szekrénytakarítás, játékok rendezgetése, válogatása, viráglocsolás, állatgondozás, madáretetés, itatás, kertlocsolás, komposztálás, stb. bizonyos hulladékok összeszedése, kivitele, szellőztetés, anyagok gyűjtése, stb. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását fejlesztik ezek a közös programok.